

Suomen Kirurgiyhdistys (SKY) on saanut eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan pyynnön antaa kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esitys laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta.

Kirurgiyhdistys sai ensi kertaa terveydenhuoltolain uudistamisesityksen arvioitavakseen vasta 15.11.2024 eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalta. Lausunnon palautuspäivämäärälle 19.11.2024 saatiin lykkäystä 25.11.24 klo 14.00 saakka. Kirurgiyhdistyksen lausunnossa pyritään kommentoimaan pääkohtia uudistuksesta. Lyhyen perehtymisajan vuoksi syvällisempään arviointiin ei ollut mahdollisuutta, mutta SKY antaa mielellään yksityiskohtaisemman lausunnon pyydettäessä.

Suomen Kirurgiyhdistys on erityisesti tutustunut päivystys- ja leikkaustoiminnan järjestämiseen ehdotettuihin muutoksiin, sekä leikkaustoiminnan julkisen ja yksityisen palvelujärjestelmän jakamisen toteuttamisaikeisiin. Muutosten tarkoituksena on varmistaa yhdenvertaiset ja kustannustehokkaat palvelut koko maassa, mitä SKY pitää tärkeänä. Sääntely selkeyttää myös, millä edellytyksillä leikkauksia voi hankkia yksityiseltä sektorilta.

SKY kannattaa esityksen keskeisiä ehdotuksia:

- Hyvinvointialueilla voi olla yksi monierikoisalainen ympärivuorokautinen erikoissairaanhoidon päivystysyksikkö (poikkeuksena HUS), mikäli perusterveydenhuollon päivystys on alueellisesti turvattu
- Leikkaustoiminnan voi keskittää ympärivuorokautisen päivystyksen sairaaloihin
- Kevyempiä toimenpiteitä (esim. päiväkirurgia ja lyhytjälkihoitoisia leikkauksia) voi tehdä myös muissa yksiköissä, mikäli toimenpideyksikkö on järjestänyt mahdollisten välittömien tai varhaisten toimenpidekomplikaatioiden, kuten jälkiverenvuoto, toteamisen ja hoidon viiveettä ja potilasturvallisesti.

SKY kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin terveydenhuoltolain muuttamisessa:

1. SKY pitää keskeisenä, että tulee varmistaa palvelujen turvallisuus ja laatu, sekä kansalaisten yhdenvertaisuus. Täten esityksestä puuttuu selkeä kuvaus **miten saatavuutta ja laatua seurataan ja miten tätä voidaan verrata** hyvinvointialueiden välillä. Suomesta puuttuvat usealta alalta kansalliset **laaturekisterit** joiden avulla seurantaa esim tehdään useassa muussa Pohjoismaassa. Näiden luominen olisi erittäin toivottavaa ja mahdollistaisi seurannan. Myös potilaan **leikkaushoidosta huolehtiva yksityisen sektorin toimijan tulee** julkisen sektorin yksiköiden tavoin huolehtia annetun hoidon ja
2.

toimenpiteiden kirjaamisesta esim. Hilmo-järjestelmään. Potilaan hoidossa vaadittavat kirjaamiskäytännöt edellyttävät jatkossa yhdenmukaistamista.

3. SKY toteaa myös, että esitys **kirurgian keskittämisestä** suurempiin ja korkeamman leikkausvolyymin yksikköihin on toivottavaa etenkin vaativien leikkausten suhteen ja SKY:n aktiivisesti edistämän aiemman keskittämisasetuksen hengen mukaista. Keskittäminen ja siihen liittyvät muutokset sekä toiminnan luonteeseen että volyymiin edellyttävät, että **henkilökunnan ja muiden resurssien tarve yksiköissä tulee arvioida ja päivittää** uutta tilannetta vastaavaksi. Vaativan kirurgian yksiköiden potilaskohtainen henkilökuntamitoitus on suurempi verrattuna yksiköihin, jotka hoitavat vähemmän monimutkaisia tapauksia. Jos henkilöstöä on liian vähän ja työtaakka koetaan raskaaksi, lisääntyy riski että hoitohenkilökunta jättää nämä yksiköt.

4. SKY toteaa, että **suuret päivystysyksiköt** edellyttävät **henkilöstömäärän lisäämistä / tarkentamista sekä potilasturvallisuuden varmistamiseksi että henkilöstön toimintakyvyn turvaamiseksi.** Suuren päivystysyksikön yhteyteen tulee taata riittävä seurantapaikkojen määrä eri kuntoisille potilaille, konsultaatiopalvelut, tukitoiminnat (esim. laboratoriopalvelut ja radiologia) jotta potilaita voidaan tarkkailla yksikössä, jossa on riittävä osaaminen. Yksikössä tulee myös vaalia koulutuksellisia aspekteja sekä tutkimusta. Henkilökunnan riittävyyttä tulee tarkastella säännöllisesti, jotta potilasturvallisuus ja henkilökunnan pysyvyys / saatavuus on taattu.

5. SKY toteaa, että **päiväkirurgiaa ja lyhytjälkihoitoisia leikkauksia** on mahdollista suorittaa myös sairaaloissa, joissa ei ole ympärivuorokautista päivystystä. Päivystyspalvelujen saatavuus tulee kuitenkin turvata. Toimenpideyksikön tulisi järjestää mahdollisten välittömien tai varhaisten toimenpidekomplikaatioiden, kuten jälkiverenvuoto, toteaminen ja hoito viiveettä ja potilasturvallisesti.

6. Potilaan **leikkaushoidosta huolehtiva yksityisen sektorin toimija** vastaa myös potilaan jälkihoidosta, kontrolleista ja mahdollisista myöhäistoimenpiteistä, sekä komplikaatioista (silloin, jos potilasturvallisuus ei edellytä siirtoa julkisen sektorin sairaalaan / tehohoitoyksikköön).

7. SKY pitää huolestuttavana sitä, miten **tulevien kirurgien koulutus** toteutetaan tilanteessa, jossa suuri osa vähemmän vaativasta kirurgiasta tehdään yksityisen sektorin palveluntuottajien toimesta. Kirurgien koulutusvastuu tulisi ulottaa ulkoistamisessa koskemaan myös yksityisiä palveluntuottajia.

8. SKY pitää tärkeänä, että esitys **mahdollistaa tutkimustoiminnan** myös tulevaisuudessa kirurgisen ja päivystystoiminnan aloilla. Tälle toiminnalle tulee luoda tila ja resursointi. Myös tämän vuoksi tulisi mahdollistaa kansallinen seuranta ja tulosten vertailu.

Helsinki 25.11.2024

SKY hallituksen puolesta Malin Sund (SKY pj)